

Asia: VN/10675/2019

Lausuntopyyntö eräitä makrovakauden valvontavälineitä koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esityksestä ja ehdotetusta aikataulusta

Suomen Talousdemokratia ry suhtautuu myönteisesti esityksen tavoitteeseen ehkäistä kotitalouksien velkaantumista. Suhtaudumme myös varovaisen positiivisesti keinoihin, joilla tavoitteeseen pyritään. Kuitenkin kannamme myös huolta siitä, onko velkaantumisen vähentäminen realistinen tavoite nykyisessä talousjärjestelmässä ja millä tavoin se vaikuttaa kansantalouden rahavirtoihin. Suunnitellut toimet näyttäytyvät alimittaisina suhteessa pankkien vähäisesti säädeltyyn rahanluontikykyyn.

Katsomme, että nykyisessä rahajärjestelmässä, jossa raha on käytännössä velkaa, yleinen velkaantumisen väheneminen vähentää myös rahan määrää kansantaloudessa, mikä aiheuttaa taantuman uhan koko kansantaloudelle. Kun yli 90% talouden rahamäärästä on yksityisten pankkien luotonannon yhteydessä syntyvää rahaa, ja kun lainoja takaisin maksettaessa rahan määrä taloudessa vähenee, on talouden kasvu lopulta yhteydessä velkaantumisen kasvuun. Vastoin vallitsevan uusklassiseen taloustieteen käsitystä, pankit eivät lainaa tallettajien varoja laina-asiakkaille, vaan kausaliteetti on päinvastainen. Pankkiluotot luovat uutta rahaa, kuten esim. Suomen ja Englannin keskuspankit sekä IMF ovat omissa julkaisuissaan todenneet. [1][2][3]

Näkemyksemme mukaan pankkien luotonluonti ohjaa talousjärjestelmän rahan ja resurssien suuntaa epätuottaville (huonosti BKT:ta nostaville) aloille, erityisesti finanssi- ja asuntosektorille, koska suuri osa pankkien lainanannosta suuntautuu asuntomarkkinoille. Tämä on tärkeimpiä syitä myös asuntojen hintojen nousussa [4].

Yksityisen sektorin velkaantumista on mahdollista vähentää ilman taantuman uhkaa, jos valtio velkaantuu samaan aikaan. Katsomme, että valtion velkaantuminen on sinänsä parempi vaihtoehto, kuin yksityisen sektorin velkaantuminen sen takia, että valtioilla on paremmat valmiudet velan

hoitamiseen. Näin varsinkin, jos keskuspankki tukee sitä aktiivisesti, kuten se on koronakriisin jälkeen tehnyt ostamalla valtion velkakirjoja jälkimarkkinoilta.

Kestävin tapa vaikuttaa yksityisen sektorin velkaantumiseen olisi rahareformin läpivieminen. Seurauksena käteisen rahan lisäksi myös sähköisen rahan loisi valtio. Pankit eivät pystyisi enää luomaan uutta rahaa lainanannon yhteydessä vaan ne toimisivat ainoastaan rahan välittäjinä. Suomi osana euroaluetta antaa vain rajalliset mahdollisuudet toteuttaa rahareformi itsenäisesti, joten kehotamme Suomea edistämään asiaa Euroopan unionissa ja mahdollisuuksien mukaan omissa lainsäädännössään ja talouspolitiikassaan. Kansalaisosinko tai perustulo olisi eräs keino lisätä kotitalouksien rahavarallisuutta ja vähentää sen velkaisuutta.

Kun rahan määrä ei olisi enää riippuvainen velasta, voitaisiin yksityisen sektorin velkaantumiseen puuttua keinoilla, jotka tämänhetkisen rahajärjestelmän kanssa vähentäisivät rahan määrää kiertossa ja joita ei ole talouden kannalta järkevää tehdä nykyjärjestelmän puitteissa.

[1] "Mitä raha on?" <https://www.suomenpankki.fi/fi/opi-taloudesta/opi-taloudesta/mita-raha-on/>

[2] "Money creation in the modern economy", Michael McLeay, Amar Radia and Ryland Thomas, Bank of England (2014). <https://www.bankofengland.co.uk/quarterly-bulletin/2014/q1/money-creation-in-the-modern-economy>

[3] "Money Creation in Fiat and Digital Currency Systems", Marco Gross and Christoph Siebenbrunner, International Monetary Fund (2019). <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/12/20/Money-Creation-in-Fiat-and-Digital-Currency-Systems-48843>

[4] "Asuntoluototuksen kasvu on aiheuttanut asuntojen hintojen ja velkaantumisen nousu", Kari Takala, Talous & Yhteiskunta (2019). <https://labore.fi/t&y/asuntoluototuksen-kasvu-on-aiheuttanut-asuntojen-hintojen-ja-velkaantumisen-nousu/>

1. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Suhtaudumme positiivisesti uudisrakentamisen yhteydessä asuntoyhteisöjen luoton maksimimäärään suhteessa myyntihintaan. Takaisinmaksuajan rajaaminen 30 vuoteen on myös positiivista yhdessä alun lyhennysvapauden poiston kanssa. Asuinyhteisöjen luotonannossa 30 vuoden takaisinmaksuaikakin on kannatettava muutos.

Asumismuotojen erilainen verokohtelu Suomessa yllyttää asuntovelkaantumiseen: "Suomessa keskeinen keino rikastua on mielletty omistusasunnon hankkimiseksi. Sitä hillitsee tehokkaasti vain se, että veroedut ja liikakysyntä ovat nostaneet luototuksen avulla asuntojen neliöhinnat korkealle. Kallistuneet sijoitusasunnot pyritään vielä maksattamaan vuokralaisilla, ja asumistuen kautta myös veronmaksajat osallistuvat tämän tuoton varmistamiseen." [4]

Ehdotamme myös harkittavaksi sijoitusasuntoluototuksen vähentämistä tai kieltämistä siten, että sijoitusasunnot tulisi rahoittaa 100% keskuspankkirahalla, jolloin rahan kokonaismäärä taloudessa ei kasva. Samalla sijoitusasuntorahalainojen korko asettuisi merkittävästi asuntoluottojen korkotasoa ylemmäksi.

Sijoitusasuntoluototuksen kieltämistä lievempänä keinona ehdotamme sijoitusasuntoluottojen korkovähennysoikeuden poistamista, kuten se on jo tapahtumassa tavallisten asuntoluottojen osalta.

Haluamme myös tuoda esille ehdotuksen asuntoluoton maksimikoon rajoittamista kyseisen asunnon arvioidun vuosivuokratuoton perusteella. Tässä mallissa asuntoluoton maksimikoko voisi olla esimerkiksi 10x kyseisen asunnon arvioitu vuosivuokra. Tällöin asuntomarkkinoilla kilpailukykyisimpiä olisivat ne, joilla olisivat suurimmat käteissäastöt asunnonostoa varten. Myös tämä ehdotus leikkaisi merkittävästi kotitalouksien velkaantumista.

[4] "Asuntoluototuksen kasvu on aiheuttanut asuntojen hintojen ja velkaantumisen nousu", Kari Takala, Talous & Yhteiskunta (2019). <https://labore.fi/t&y/asuntoluototuksen-kasvu-on-aiheuttanut-asuntojen-hintojen-ja-velkaantumisen-nousu/>

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Emme ota kantaa.

3. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksuista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Emme ota kantaa.

4. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä

Emme ota kantaa.

5. Laki rahapesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Emme ota kantaa.

6. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta

Emme ota kantaa.

Nylander Konsta
Suomen Talousdemokratia ry